बी. ए. प्रथम वर्ष

पेपर – XI

आर्थिक विचाराचा इतिहास

History of Economic Thoughts

Unit 2nd

आधुनिक आर्थिक विचार-I

प्रा. डॉ. स्वाती कुरमे
अर्थशास्त्र विभाग
बळीराम पाटील महाविद्यालय किनवट

आधनिुक काळाची सुरुवात 19 व्या शतकात झालेली आहे. या काळात जे विचारवंत घेऊन गेले त्यांना आधुनिक विचारवंत असे म्हणतात . यामध्ये दादानाई नौरोजी, महात्मा गांधी, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर , महात्मा फुले, राजर्षी शाहु महाराज, पंडीत जवाहर लाल नेहरू , इत्यादीचा उल्लेख करण्यात येतो.

दादाभाई नौरोजी यांचा गळतीचा सिध्दांत

दादाभाई नौरोजी यांनी जे आर्थिक विचार मांडले त्या सर्व विचारामध्ये गत्तीचा सिध्दांत विविध नावाने ओळखला जातो आर्थिक शोषणाचा सिध्दांत निरसारण सिध्दांत प्रवाही शोषणाचा सिध्दांत इत्यादी Poverty and un British rule of india या आपल्या ग्रंथामध्ये गळीचा सिध्दांत मांडला आहे. या सिध्दांतातून ब्रिटीशांनी भारतातील संपत्ती विविध मार्गाने वाहून नेऊन भारतीय अर्थव्यवस्थेला कशी गळती लावली याचे चित्रण केले आहे .भारतातून विविध मार्गाने संपत्ती वाहून गेली ते अनेक उदाहणाच्या सहयाने सांगण्यात प्रयत्न दादाभाई नोरोजी यांनी पुढील प्रमाणे केला आहे.

1) ब्रिटीशाच्या काळात भारतामध्ये जे असंख्य युरोपीयन अधिकारी होते त्यांचा पगार दिला जात होता.

2) ब्रिटीशांनी भारताच्या विकासाठी जे कर्ज काढले होते त्यांचे मुद्दल व व्यास भारतातील संपत्तीमधून बाहेर जात असून

3) ब्रिटीश सैन्यावरील खर्च भारताचा संपत्तीमधून केला जात होता.

4) भारतातील चहाच्या मळयाची बिटीशानी गुंतवणुकीतून येणारा फायदा इंग्लडला पाठवला जात.

5) रेल्वे वरील खर्च व तोटा भारतीयांना कराच्या माध्यमातून घेतला

6) भारतीय वस्तुच्या निर्यातीच्या बदल्यातील विदेशी चलन प्राप्त होत नव्हते.

7) भारतात अफुचे उत्पादन होत असे व ब्रिटीश सरकार अकू चीनला पिकुन आमाप पैसा मिळत असे. यांच्या माध्यमातून त्यांच्या गळतीचा सिध्दांत मांडता.

महात्मा फुले यांचे शेती विषयक विचार

महात्मा फुले, यांनी पहीला आग्रह असा धरला की शेतकऱ्यांची आर्थिक स्थिती सुधायची असेल तर शेतकऱ्यांना आगोदर कर्ज मुक्त केले पाहीजे त्यासाठी त्यांना अर्थीक् मदत दिली पाहीजे शेतीवरील शेतसारा कमी केला पाहिजे दुष्काळी परिस्थितीत तो माफ झाला पाहीजे. त्यासाठी त्यांनी खालील उपाय सुचविले .

1) शेतीसाठी पाणी पुरवठा करावा.

2) शेतकऱ्यांना उत्तेजन द्यावे.

3) शेती सुधारणा करावी.

4) कृषी रंजक योजना राबवावा.

THANK YOU